

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ І ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ПРОДУКТИВНОСТІ

Технічний прогрес і вдосконалення організації виробництва є основою для підвищення продуктивності праці у сільському господарстві в цілому і в кожній окремій його галузі. Технічний прогрес зумовлює динамічність норм, оскільки старі норми гальмують підвищення продуктивності праці. Це й вимагає систематичного приведення норм у відповідність з організаційно-технічними умовами, які змінюються та удосконалюються.

В процесі вивчення праці створюються найбільш сприятливі (предумови для практичного здійснення принципу "нова техніка - нові норми". Здійснюючи цей принцип, у перспективному періоді необхідно орієнтуватися на розробку норм рівної напруженості у відповідності з досягнутим рівнем продуктивності праці на конкретних видах виробничих процесів.

Ще в перші роки Радянської влади партія пов'язувала підвищення продуктивності праці з удосконаленням нормування. З приводу цього В.І.Ленін писав, що праця при соціалізмі - це праця за раніше встановленими та узагальненими нормами.

Вплив науково обгрунтованого нормування на підвищення продуктивності праці залежить від ряду обставин і особливо від організації праці та процесів, що нормуються, ступеня обгрунтованості норм. Із середніх узагальнених даних, одержаних на основі досвіду використання науково обгрунтованого нормування в колгоспах і радгоспах, виходить, що проведення нормувальної роботи і встановлення нових обгрунтованих норм підвищує змінний виробіток при тих же засобах праці приблизно на 0-15%. Це рівнозначно зниженню затрат праці в середньому на 12% та зменшенню потреби в робочій силі з розрахунку на одну середню за розмірами сільськогосподарську артіль більше 20 колгоспників, а на один радгосп - 25 робітників.

При нормуванні давно практикується вивчення трудових процесів, з тим щоб поліпшити організацію праці і підвищити її продуктивність. Проте ця робота здебільшого обмежується окремими господарствами. І навіть тоді, коли вивчення та нормування праці проводиться в ширших масштабах, часто обмежуються техніко-організаційною стороною виробництва і не відображають комплексного характеру соціалістичної раціоналізації.

Комплексний характер нормування полягає в тому, що вивчення трудових процесів здійснюється не тільки для обгрунтування окремих робочих завдань, але й для всебічного дослідження і аналізу всього комплексу робіт. Це значить, що мова йде не лише про удосконалення окремих рухів, методів та прийомів праці, але й про значну зміну технології, впровадження нових технологічних процесів і нових форм організації виробництва. Комплексне вивчення процесів праці в ряді колгоспів і радгоспів дозволило виявити і ліквідувати 25-30% втрат робочого часу.

Між зміною норм виробітку і розвитком виробництва існує взаємообумовленість. Розвиток техніки, зміна технології виробництва і організації праці сприяє впровадженню нових, більш прогресивних норм. Після того, як встановлено раціональні форми організації праці та порядок їх виконання при даній технічній оснащеності, визначається норма виробітку. В свою чергу, прогресивні норми виробітку, відображаючи все передове у виробництві, в значній мірі впливають на розвиток, впровадження та освоєння нової техніки, що сприяє зростанню продуктивності праці. Колгоспник або працівник радгоспу зможе виконати прийнятну норму в тому випадку, якщо організує свою працю, як було передбачено при розробці норм.

Виконання технічно обгрунтованих норм виробітку вимагає від кожного працівника повсякденного підвищення кваліфікації, суворого розрахунку всього часу і правильної організації робочого часу. Впровадження прогресивних норм виробітку змушує відстаючих працівників підтягуватися до рівня передовиків. Технічно обгрунтовані норми виробітку, якщо вони навіть напружені, завжди викликають у працівників бажання не лише виконати, але й перевиконати їх. Таким чином, використання технічно обгрунтованих норм виробітку в колгоспах і радгоспах є потужним фактором підвищення продуктивності праці.

Дуже важливо, щоб норми виробітку були дійсно обгрунтованими і вірно відображали рівень продуктивності праці, досягнутий всіма сумлінними колгоспниками або працівниками радгоспів. При занижених нормах виробітку і завищених розцінках необгрунтовано нараховується виконавцям підвищений заробіток, що призводить до перевитрат фонду заробітної плати та до знецінення людини дня. Крім того, це знижує працездатність та інтенсивність праці виконавця, веде до порушення дисципліни праці і непродуктивного використання робочого часу, оскільки виконавець добре розуміє, що норму виробітку легко виконати без великих фізичних зусиль.

Норми виробітку виступають при соціалізмі не тільки як змінне виробниче завдання, але і як величина суспільно необхідних затрат праці. Визначення міри праці тісно пов'язане із законом економії часу, тобто підвищенням продуктивності праці.

Ефективний закон економії часу, відкритий К.Марксом, діє на всіх стадіях суспільного виробництва.

Для сільськогосподарського виробництва у зв'язку з особливим значенням фактору часу в певні періоди робіт проблема раціонального використання робочого часу має виключно важливе значення. Вирішення

насущного питання - неухильного – з ростання продуктивності праці - вимагає дальшого удосконалення; обліку затрат робочого часу, аналізу його структури та виявлення непродуктивних витрат. Між іншим, методичні та практичні питання, зв'язані з проведенням аналізу використання часу в сільськогосподарському виробництві, вивчені доне мало.

Оскільки вимірником затрат праці є робочий час, використаний його необхідно розглядати у двох напрямках:

1. Використання робочого часу протягом року, робочого періоду, місяця. Одиниця виміру затрат часу в цьому випадку - роком і день, зміна.

2. Використання робочого часу протягом робочого дня, зміни. Окремі види затрат часу зміни вимірюються в годинах, хвилинах, секундах.